

לעילוי נשמת

מרת אלישבע ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

שומר חינם בטענת אונס

הלכה כאיסי בן יהודה, ששומר חנם שטוען טענת אונס, נפטר בשבועה רק אם אין האונס דבר הראוי להתפרסם, אבל אם הוא דבר הראוי להתפרסם, אינו נאמן אלא על ידי עדים.

הנושא משא כבד

רבי חייא בר יוסף תיקן שהנושא לבדו משא, שהוא יותר ממה שאדם אחד רגיל לשאת, ופחות ממה ששנים רגילים לשאת, ונשבר, משלם מחצה, משום שאין הדבר בגדר פשיעה, [מאחר שאין צריכים לו שני אנשים, ראוי לאחד להתאמץ ולשאתו], ולא בגדר אונס, [שהרי הוא יותר ממה שאדם אחד רגיל לשאת].

אבל הנושא לבדו משא שרגילים לשאת שני אנשים, ונשבר, משלם את כל הנזק, כי פשע בכך שהרבה במשאו כל כך.

סליק פרק השוכר את האומנין

פרק שביעי השוכר את הפועלים

משך עבודת היום של פועלים

השוכר פועלים לעבודה מסוימת, ולא התנה עמהם תנאי כלשהו בטרם החלו לעבוד, חיובם לו הוא כפי מנהג המדינה, אם מנהג המדינה שהפועלים מתחילים לעבוד אחר זריחת החמה, אינו יכול לחייבם להקדים, ואם מנהג המדינה שהפועלים מסיימים לעבוד קודם שקיעת החמה, אינו יכול לחייבם לאחר, ומקום שנהגו לזון את הפועלים, חייב לזון אותם כפי המנהג.

ואפילו אם קצץ עימהם שכר גדול ממנהג המדינה, מאחר שלא התנה זאת בכך שיעבדו יותר ממנהג המדינה, אינם חייבים להקדים ולאחר יותר משאר פועלים, [ודים שיעבדו כראוי, כנגד מה שמשתכרים יותר משאר פועלים].

וכל זה כשלא התנה עימהם קודם שהחלו לעבוד, אבל אם התנה עימהם לשנות מהמנהג, ונשכרו לו על דעת כן, חייבים למלא תנאם.

הזמן הראוי לעבודה

נאמר בתהילים, "תזרח השמש ... יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב" למדנו מזה, שהזמן הראוי למלאכה, הוא משעת הנץ החמה, [ולא מעמוד השחר], עד צאת הכוכבים. [ומה שמצינו שבוני המקדש היו עושים מעלות השחר, משום כבוד בית המקדש הקדימו משאר פועלים]. ומאחר שיציאת הפועל למלאכה היא צורכו של בעל הבית, יוצא למלאכה כשתנץ החמה, על חשבון הזמן שהוא משועבד למלאכה של בעל הבית, אבל חזרתו לעיר אינה לצורך בעל הבית, ולכן אינו חוזר אלא אחר צאת הכוכבים, כשתם זמן המלאכה שהוא משועבד בו לבעל הבית.

רש"י ותוס' מפרשים, שזו גם כוונת ריש לקיש, שאמר, פועל בכניסתו [לעיר בסוף היום] משלו, וביציאתו [למלאכה בתחילת היום] משל בעל הבית.

אולם ר"ח מפרש, שריש לקיש בא לומר, ששינו הפועלים מהכתוב, ובכניסתם למלאכה בתחילת היום הקדימו לצאת מעלות השחר, בזמן השייך להם, וכנגד זה ביציאתם מהמלאכה, הקדימו לחזור קודם צאת הכוכבים, בזמן שלפי הכתוב הם משועבדים לבעל הבית. והטעם ששינו מהכתוב, כדי שיגיעו לביתם מבעוד יום, כמו שאמרו לעולם יכנס אדם בכי טוב, כלומר ביום.

ומאחר שכן ראוי להיות מנהג הפועלים, אם באו אנשים מכמה מקומות, ובנו עיר חדשה, ראוי להם להנהיג כך במקומם. אבל כל מקום שיש בו מנהג אחר, הכל כמנהג המדינה, ואינו יכול לחייב את הפועל לנהוג ככתוב, ואפילו באו כמה אנשים ממקום אחד שיש בו מנהג, ובנו עיר

חדשה, יש להם ללכת אחר מנהג המקום שבאו ממנו, ולא לשנות למנהג הכתוב.

ואם שכר פועל על מנת שיעבוד כמו שכתוב בתורה, עליו להתחיל במלאכה ולסיימה כפי הכתוב הזה, אפילו אם מנהג המקום שונה.

ביאור הפרשה "תשת חשך ויהי לילה"

תשת חושך ויהי לילה – זה העולם הזה שדומה ללילה.

בו תרמוש כל חיתו יער – אלו רשעים שדומים לחיה שביער, ומניחים להם יכולת להלך ברשעם, ואין נפרעים מהם.

תזרח השמש - לעולם הבא לצדיקים.

יאספון – הרשעים לגיהנם.

ואל מעונתם ירבצון – הצדיקים, שכל צדיק יש לו מדור לפי כבודו.

יצא אדם לפעלו – יצאו צדיקים לקבל שכרם.

ולעבודתו עדי ערב – כלומר אלו שהשלימו עבודתם עד יום מותם.

רבי אלעזר ברבי שמעון היה תופס גנבים

הגנבים נמשלו לחיות יער המתחבאות ביום, ולאריה האורב במסתר, משום שמלאים תחבולות לחמוק מהמלכות, ולכן הממונה לתופסם עלול לטעות, ולתפוס צדיקים תחתיהם.

וכשפגש רבי אלעזר אדם שהיה ממונה לתפוס גנבים, לימד אותו כיצד ידע מי הם הגנבים, ולא יתפוס חפים מפשע.

וכשנשמע בבית המלך, שרבי אלעזר מלמד איך לתפוס גנבים, אמרו קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא [=קורא האגרת הוא יהיה השליח], כלומר נותן העצה הוא יבצע, ומינו אותו לתפוס גנבים, והיתה המלכות הורגת את הגנבים שהיה תופס.

ובדבר הזה נחלק עמו רבי יהושע בן קרחה, שרבי אלעזר סבר שמותר לו לעשות זאת, כי בכך הוא מכלה קוצים מהכרם, [כלומר מכלה את הרשעים מעם ישראל], אבל רבי יהושע סבר, שאסור לו למסור את עם ה' להריגה, ואף על פי שרשעים הם, אם ירצה בעל הכרם [=הקב"ה], הוא יכלה את הקוצים [=הרשעים] בעצמו.

פעם אחת החליט על אדם שהוא גנב, משום שהיה חצוף, ומסרו למלכות, ולאחר שתלו אותו בכה, שמא טעה בכך, ואמרו לו, "אל ירע בעיניך, שהוא ובנו באו על נערה מאורסה ביום הכיפורים", וראוי היה להיתלות על כך, [שהבא על נערה מאורסה דינו בסקילה, וכל הנסקלים נתלים].

וכשראה שלא טעה, אמר, "שישו בני מעי שישו, ומה ספיקות שלכם כך, ודאית שלכם על אחת כמה וכמה, מובטח אני בכם שאין רימה ותולעה שולטת בכם", [כי מה שתפס את הגנבים אינו נחשב לו לחטא, והרי הוא צדיק גמור], ואף על פי שראה שלא טעה, לא התיישבה דעתו, עד שניסה את הדבר, על ידי שפתחו את כרסו, והוציאו מגופו כמות גדולה של שומן שיש עמו בשר, והניחוהו בחמה בחודשי תמוז ואב, ולא הסריח. ואף על פי שראה שאין בשרו מסריח, לא התיישבה דעתו, עד שקיבל עליו יסורים לכפר על מעשיו, שמא חטא באחד מהצדיקים, כמבואר בדף פ"ד.

ניתן לקרוא את האותיות המודגשות בלבד

כסיכום קצר של הדף

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)

להצטרף לקבוצת וואצאפ לקבלת הקבצים

[מידי יום לחצו על הקישור הבא](#)

להצטרף לקבוצת טלגרם לקבלת הקבצים

[מידי יום לחצו על הקישור הבא](#)